

VĚSTNÍK

SOKOLSKÉ ŽUPY KOMENSKÉHO.

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH Z ČLENŮ ŽUP-
NÍHO PŘEDSEDNICTVA.
VYCHÁZÍ MĚSÍČNĚ. ČÍSLO 50 H.
ROČNÍ PŘEDPLATNÉ 5 K.

Očista . . .

Vím dobře, že mnozí, když četli opětou výzvu Č. O. S. ohledně rychlého provedení očisty v jednotlivých jednotách, namítli, že nebude toho valně ani zapotřebí.

Možná, ale myslím, že se to těm mnohým pochybovačům jenom zdá . . .

Z ohromného vzrůstu členstva v poslední době měli bychom mít vlastně všichni radost . . .

Než nám nesmí stačit, pakli se někdo do „Sokola“ přihlásí, příspěvky platí a na „Sokola“ třebaš většími, mnohdy bůh ví jakým způsobem nabytými penězi přispívá, pro nás musí být vždy a jedině rozhodujícím pouze mravní hodnota toho kterého člověka, jenž do našich řad vstupuje.

Nám nestačí ohromné massy lidí přispívajících a platících, se sokolskými odznaky na kabátě a sokolskými legitimacemi v kapse, my potřebujeme lidi mravně bezúhonné, nezištné, pracovníky poctivé a vytrvalé, zkrátka takové „Sokol“, jak si je představovali naši nezapomenutelní Fügner a Tyrš . . .

A tvrdím-li, že ve všech a nanejmé ve venkovských jednotách je důkladně očisty zapotřebí, tvrdím to proto, poněvadž vím, že právě ve venkovských jednotách si výbory nepočínají dosti opatrně a mnohdy ani šestiměsíční zkušební doba, tuto nedbalost neopraví. A proto radím k opatrnosti. Vždyť do „Sokola“ hlásí se dnes mnozí, jimž před válkou a během války bylo češství, „Sokol“ a každá poctivá práce věcí vedlejší.

A takovému „přilivu členstva“ nutno se bránit!

Či neozve se ve vás bratři a sestry svědomí, nezabohť vás to, slyšíte-li dnes na potkání od našich nepřátel a nanejmé Němců buď

přímo nebo z jejich časopisů, že vstupování do „Sokola“ stalo se u nás po převratu „samozřejmým a moderním?“

Necítíte ten jed?

Nebolelo by nás to, kdybychom jistě věděli, že máme v našich jednotách samé právě „Sokoli.“

Než mezi každou pšenici najde se koukol.

A byli bychom jistě špatní hospodáři, kdybychom hlavně nyní po převratu, naši rozsáhlou, sokolskou půdu důkladně neprozkoumali, nevyčistili, nezorali a neobseli, když je přece všeobecně známo, že ohromné lány samy o sobě žádného užitku nikomu nepřinesou. Než k této úmorné, vytrvalé práci jest dobrých a vytrvalých pracovníků zapotřebí. Nestačí nám tudíž jenom veliký kus sokolské půdy, nýbrž potřebujeme lidí, kteří by nejen ústy a přispěvkem z velkých, mnohdy pochybených příjmů, ale hlavně poctivou, svědomitou, nezištnou a vytrvalou prací sokolskou ohromnou půdu tuto obdělávali, t. j. aby všichni bez rozdílu stavu, povolání a stáří v hluboké Fügnerem a Tyršem započaté brázdy, pokračovali . . . .

A podívejme se blíže do našich jednot . . . . Mnohé byly založeny již před lety, mnohé trvají již desetiletí . . . . Radost máme z našich starých „Sokolů“, jež prodělávali dřívě, zejména za starého Rakouska tak mnohou trnitou cestou . . . . My jsme už na tom lépe, my nemusíme se dnes krčit, bát, na nás jest, abychom pokračovali v plodné a poctivé práci našich starých bojovníků.

Nám nesmí stačit pouze dlouholeté členství v „Sokole“, my musíme znát v první řadě tu krásnou a ohromnou práci našeho Fügnera a Tyrše, my musíme znát všechna ta četná, zásadní usnesení naší Č. O. S., obsah příručky pro činovníky sokolské musí mít každý z nás v malíčku, neboť nemůže býti pro pravého „Sokola“ větší hanbou, než když nezná ani ty nejprimitivnější předpisy, ba někdy dokonce ani stanovy sokolské.

Putujte od jednoty k jednotě, navštěvujte valné hromady a výborové schůze a uviďte, jak se všude těžkopádně, nesokolsky jedná. Čtete různé ty dopisy vašich bratrů a sester a poznáte, že nejsou mnozí z nich hodni, aby nazýváni byli bratry, sestrami, Sokoli . . . .

Opakuji znovu: nám nesmí stačit dlouholeté členství v „Sokole“, my chceme, aby každý bratr a každá sestra znali, čemu nás Fügner a Tyrš učili, my chceme, aby každý z nás nejen znal, ale také respektoval a prováděl to, co nám Č. O. S. nařídí, všechno toto musí pro nás býti evangeliem . . . .

„Sokoli“ musíme býti vždycky, nejenom před všesokolským sletem, před sokolskými slavnostmi, před „naším veřejným“, my

musíme pracovat i tenkrát, když se na nás nikdo nedívá a nás nechválí. Což nadarmo máme v našem štítě heslo „Ni zisk, ni sláva u.“

A tu opět vybízím: Putujte po všesokolském sletu, po „našich veřejných“, do tělocvičen a uvidíte tam ten nepatrný počet pravých Sokolů, zatím co ostatní — také Sokoli — poněvadž se už na veřejném „blejsklí“, bezstarostně odpočívají, jako by ten „Sokol“ byl pouze nějakým „slavnostním výborem“ . . .

Tedy nejen tam, kde jedná se o vyložení nepoctivé a veskrz bezcharakterní lidí, nýbrž i v ostatních věcech a maličkostech, které tak rádi přehlízíme, jest „očisty“ zapotřebí.

A kdyby všesokolský slet bůh ví jak dobře dopadl, kdyby naši bratři a naše sestry bůh ví jak dobře cvičili, myslíte, že měli bychom z toho radost. Nikoliv! A když, tož jenom chvíli.

Což myslíte, že spousta těch cizinců, kteří se přijdou na nás podívat, hodnotit nás budou po sletě, po našem vystoupení, jen podle našich „prostných a j.“?

Nikoliv. Přijdou mnozí, ani vědět o nich nebudeme, kteří pátrati a vyptávatí se budou, jak to vlastně v našich jednotách vypadá a tito lidé, cizinci, hodnotit nás budou ne podle síly tělesné, nýbrž podle síly a jakosti duševní.

A poněvadž i v naší milé republice máme těch nepřátel ještě mnoho, budme na stráž a nedopusťme, aby jméno sokolské u nás nebo v cizině vinnou jednoho bratra neb několika bratrů a sester bylo pokáleno.

Zpytujme svědomí, uvažujme a přemýšlejme, zda jsme pravými nositeli zásad Fügnerových a Tyršových

Kdo s čistým svědomím a s čistým štítem pojedje na slet všesokolský, pouze o tom lze říci, že je „Sokolem“ a pouze takoví „Sokoli“ mají právo radovati se z krásného výsledku!

VL. KURKA.

K stému výročí narození Josefa Manesa.

(* 12. května 1820 v Praze.)

Vzešel z rodiny umělecké, zachoval a povznesl slávu její a stal se prvním českým tvůrcem slovanského typu v umění, jeho zakladatelem. Po studii uměleckých v Praze a Mnichově vrátil se na domácí půdu r. 1848 a poznává četnými výlety a častým pobytem v krajích moravských krásu lidu moravského, hanáckého a slováckého, a jeho neporušený slovanský ráz. Typy a kroje slovácké působily na něho tou měrou, že od té doby zasvětil své snažení idealisování krásného typu slovanského.

Tím začala se nejdůležitější doba jeho uměleckého života. Z potulek po Moravě nasbíral tolik materiálu, že z něho po celý život čerpal. Vzdal se úplně svých komposic mnichovských, našel smysl nových evropských proudů uměleckých v pěstování umění slovanského. Odtud si vysvětlíme množství jeho drobných prací, ilustrací písní a kreseb příležitostných.

Studie slovanských krojů zavedly ho přes Moravu na Slovensko, do Slezska a Haliče, poznal pak roku 1867 za pouti Palackého a Riegra na Rus i Moskvu, kde pilně pracoval, ale výsledek ztrátou zavazadel vzal za své.

Život byl k němu nepřátelský; žil nechápan, v nouzi skoro stále nucen živiti se drobnostmi, poněvadž tehdejší patriciát městský neměl pro vážné umění smyslu a jen několik rodin šlechtických bylo jeho příznivci, mezi nimi Vojt. Lanna; stíhán byl pro neúspěchy malomyslností, jež na sklonku života proměnila se v duševní nemoc, z níž smrt r. 1871 byla mu dobrodiním.

Ze známějších větších prací jeho jsou ilustrace Rukopisů Královédvorského, jehož vydávání 2. sešitem pro netečnost odběratelů bylo zastaveno. Na zámku v Čechách u Prostějova nakreslil 12 velkých kartonů představujících rozmary na sídle venkovské šlechty. Manes dokázal tím, že jest mistrem v kresbě dětí, jejichž povahu poznal do nejjemnějších záhybů.

Z posledních velkých prací jest to obraz na orloji staroměstském, allegorie všech měsíců, znamení zvířetníku a překrásné ornamenty. Pro chrám Karlínský vytvořil znamenité kartony a obrazy českých patronů pro fresky a dveře chrámové. Známé jsou také jeho četné podobizny.

I k začátkům sokolství má Manes určitý vztah. Jeho dílem jest prapor pražského Sokola a od Manesa jsou rovněž náčrtky pro sokolský kroj.

Manes jako národní umělec pronikl až k samému jádru duše národní, nalezl výraz pro hrdinskou dobu naší minulosti a dovede vystihnouti citění národní ve svém cyklu „Hudby“ a v ilustracích národních písní.

V „Orloji“ dal ideální výraz vztahům českého zemědělce k přírodě a půdě živitelce, ve svých komposicích náboženských vystihl podstatu naivní zbožnosti lidové.

Tato původnost formy i jeho ideální pojetí českých látek měla hluboký vliv na pozdější dobu českého malířství. Největší význam jeho spočívá v tom, že vyjádřil nejpřesněji a nejušlechtleji slovanskou stránku naší národní povahy. Myslil, pracoval a tvořil rázovitým svým uměním ne pro svoji dobu, ale pro syny

doby šťastnější, pro národ probudilý, na podstatu své povahy hrdý. —

Jest a zůstane předním tvůrcem národní vzdělanosti, jejíž nezbytnou součástí jest tvorba umělecká.

Zprávy župní.

Župní slet.

Bratři a sestry Župní slet koná se v pondělí svatodušní v Uh. Ostrohu a jemu budou předcházeti rozřadovací závody pro slet v Praze. Závody začínají v neděli ráno o půl 9. hodině a musí se k nim dostavit všichni, kdož o sletu chtějí závodit. Netřeba už jistě opakovati, co tolikráte jsem už uváděl pokud výcviku se týče. O chování se závodníků platí ve zvýšené míře to, co jiných se týká. Na přední místo budíž položena kázeň, záruka to plného zřadu našeho podniku. Zkouška na slet začne v pondělí o půl 9. hod. ráno — průvod o půl 2. hod. odpo. — veřejné o půl 3. hod. odpo. Buď každý vždy a včas na svém místě a tohoto neopuť, pokud nemáš k tomu od vedoucího svolení.

Naprosto nebude trpěno jakékoliv chození ve cvičebním úboru mimo cvičiště. Stává se velmi často, že při cvičení prochází se mezi obecnstvem bratři i sestry ve cvičebním kroji — tyto zhusta chodí tak i městem! — a to není přípustno! Nemůže-li některý bratr vydržet, aby mezi obecnstvo nešel, pak ať si obleče kajdu a sestry ať si vezmou delší sukni přes kroj — nebude-li tohoto dbáno, budou provinilci veřejně oznámeni a vyloučeni pak i ze sletového cvičení v Praze, neboť neposlechne-li kdo doma, neposlechne ani v Praze.

Průvodu mohou se účastniti pouze bratři v kroji sokolském, sestry ve cvičebním kroji s dlouhou tmavou sukni, v černých punčochách a vysokých botkách a v šátečku — dorost v předepsaném kroji, k tomu černé punčochy a botky nebo střevíce (cvičí však pouze jenom v kalhotách a bosí!), dorostenky jako členky, avšak bez šátečku, ve vlasech s bílou mašlí — cvičí též tak! Dbej každý přesně nařízení svého vedoucího, tím se mnohému nedorozumění předejde!

Chceme, aby slet náš byl důstojnou manifestací a proto jedná se nám o účast co největší, však pouze členstva ukázněného, neboť jenom toto zaručí nám zdárný průběh slavností. Nežli tedy koho připustíte k účasti, zkoumejte důkladně, můžete-li jej s dobrým vědomím sem připustiti. Ty bratře a sestry vedoucí, viš nejlépe, jaká je to pak s takovým členstvem práce, nedopusť tedy, aby členstvo Tvoje bylo neukázněno, sami však vlastním příkladem napřed! Ku sletovému cvičení připustíte jenom takové, kteří zde se cíti mohou obstáti. Nemůže však požadavku tomu naprostou vyhovovat cvičenec a cvičenka cvičící snad měsíc nebo dva před sletem, bylo by to pak

přímo výsměchem těm, kdož se poctivě celý rok připravovali, kdyby vedle nich měli cvičení packat, nebo aspoň dokonale ovládat jiní, pohodlnější nebo ledabylejší. Tito mohou pouze jako diváci a ne jako cvičenci na slet. To, prosím, si uvědomte a dle toho jedněte.

Současně upozorňuji, aby všude v jednotě byl zvolen ubytovatel pro slet v Praze a jméno jeho budiž oznámeno ihned bratru Bílkovi v Břelavě, který je župním ubytovatelem. Zvolte si ubytovatele dva a sice bratra a sestru! Na zdar!

Staša.

VII. slet všesokolský.

Cvičení společná župy Komenského o VII. sletu v r. 1920 v Praze. Muži. Základní postavení: Stoj spatný, připazít — ruce otevřené. Časomíra: 1—6. — Ruch výstřední, nestejnomyšný. I. Oddíl. 1. a) Stoj zánožný pr. — předpažit (palcová). b) $\frac{1}{2}$ obrat v pr. ve stoj únožný pr. — vzpažit dr. obl. dolů — c) d. výdrž.

2. a) únik pr. v zad — oblouky dovnitř upažit dolů (hřbetní), b) výdrž, c) vztyk, předkrokem pr. klek l. — připazením předpažit vzhůru (palcová) — d. výdrž.

3. a) vztyk $\frac{1}{2}$ obrat v l. stoj rozkročný — upažit (l. obl. nahoru), b) výdrž, c) $\frac{1}{2}$ obrat v l. do výpadu l. v před a předklon předpažit (pr. obl. nahoru) — d. výdrž.

4. a) vztyk a vzpřím, stoj zánožný pr. — předpažit, b) $\frac{1}{2}$ obrat v l. stoj únožný pr. — upažit (l. obl. nahoru) — c) d. výdrž.

5. a) stoj skřížný pr. — před l. — skrčit předpažmo dovnitř pr. nad l. (hřbetní), b) l. celý obrat v l. — 2. výpad pr. stranou — třetí stranou (hřbetní) a úklon v pr., c) d. výdrž.

6. a) vztyk $\frac{1}{2}$ obrat v l. zánožit pr. — vzpažit nejkratší cestou (palcová), — b) $\frac{1}{2}$ obrat v l., přinožit pr. — oblouky dovnitř upažit (hřbetní) a výpon, c) stoj spatný — připazít, d. výdrž.

Oddíl II Muži. Časomíra 1—4. I. a) Výpon — vzpažit upažením — b) dřep, předpažit, c) vzpor ležmo za rukama — d. výdrž.

2. a) vztyk, ruce v bok, hled v pr. (otočit hlavu), b) výdrž, c) stoj zánožný pr., sklon hlavy, d. výdrž.

3. a) vzpřím, přisunem pr. ku l. stoj spatný — vzpažit pr. otevřenou pol. hřbetní — l. zapazít zevnitř (pěst) — b) c) výdrž, d) připazít.

4. a) $\frac{1}{4}$ obrat v pr. 3 kroky v před — l. pr. l. — $\frac{1}{4}$ obrat v pr. a v tomto směru 10 kroků v před od posledního zastupu a zastavit ve stoj spatném.

Oddíl III. Muži. Časomíra 1—10. — Ruch výstřední. I. a) Střeh l. v před — b, c, d výdrž.

2. a) odhyb v pr., náprah na rub vnější l., b) výdrž, c) rub vnější l., předhyb v l., d) sot vrchní pr.

3. a) kop spodní pr., b) návrat na stěh, c) odhyb v pr. (v zad) ná-
přah na soty spodní, d) předhyb v l. — soty spodní.

4. a) kop spodní pr., b) přechod na stěh s $\frac{1}{2}$ obratem v l., c), d)
posua = pr. se postaví na 20 cm před l., načež l. předkročí na 50 cm před
pr. a přejdem na stěh.

5. a) nápřah na kop pr. na zad, b) kop pr. na zad, c) návrat na stěh
s $\frac{1}{2}$ obratem v pr., d) výdrž.

6. a) únik l. v zad — kryt vrchní pr. (druhá ruka je vždy předpažmo
dolů dovnitř ohnuta), d) výdrž.

7. křik ležmo za rukama (dohmat po stranách l. nohy), b), c), d) výdrž.

8. a) vztyk a předkrokem l. klek pr. s předklonem — skrčit zapažmo
dovnitř (ruce na kříži), b) výdrž, c) vztyk s $\frac{1}{2}$ obratem v pr. ve stoj před-
kročný pr. — třít vzhůru zevnitř (palcová dlaně otevřená) — d) výdrž.

9. a), b) přednožit pr. a krok, sun, krok pr. v před — ruce v bok,
c), d) = totéž l.

10. a) klek pr. — předpažit vzhůru zevnitř (palcová), záklon, b, c,
výdrž, d) vztyk a vzpřím, stoj spatný, skrčit zapažmo (pěstě u prsou jako
na poklus). Poklusem na střed cvičiště.

Ženy. Základní postavení: Stoj spatný, připážit dlaně otevřené. Kde
není jinak udáno, je poloha rukou palcová. Časomíra 1—6. Ruch výstřední,
nestejnoměrný. I. Oddíl. 1. a) Podřep úmožno pr. a ihned vztyk, předpažit,
b) podřep přednožno pr. ihned vztyk — upažit (hřbetní), $\frac{1}{2}$ obrat v l. ve
stoj úmožný pr. — připážením (pr. obl. nahoru) upažit, d) výdrž.

2. a) stoj zánožný pr. — skrčit vzpažmo dovnitř (ruce v oblouku nad
hlavou, prsty se dotýkají), b) výdrž, c) oblouky dovnitř upažit — zánožit pr.
mírný předklon v upažení poloha hřbetní, d) výdrž.

3. a) vzpřím, stoj přednožný pr. — vzpažit připážením záklon — b)
výdrž, c) $\frac{1}{2}$ obrat v pr., stoj výkročný pr. a výskok na pr. přednožit l. —
oblouky dovnitř upažit (hřbetní) — d) stoj výkročný l. a výskok, přednožit
pr. kruhy zevnitř, upažit.

4. a) stoj přednožný pr. a $\frac{1}{2}$ obrat v l. ve stoj zánožný pr. — výdrž
v upažení, b) výdrž, c) předkrokem pr. klek l. — skrčit předpažmo dovnitř,
mírný předklon, d) výdrž.

5. a) vzpřím, vztyk a podřep přednožno pr. záklon, třít vzhůru ze-
vnitř (hřbetní), b) výdrž, c)—d)—e) vztyk a předklon (mírný), zapažit zevnitř
pol. dlani a 4 drobné kroky v před (pr. l., pr. l.)

6. a) vzpřím $\frac{1}{2}$ obrat v l., vzpažit pr. připážením a předpažením, l.
nejkratší cestou, stoj úmožný l. — b) l. stoj výkročný l. stranou upažit prsty
sklopené. — 2. stoj skřížný pr. před l. — hmitnutí rukou dolů se současným
vztyčením prstů. — c) stoj výkročný pr. stranou a přisun do výponu,
pohyb rukou týž jako v b). — d) stoj spatný — připážit.

Oddíl II. **Ženy.** Časomíra 1—4. 1. a) Stoj výkročný l. přednožit pr. —
oblouky zevnitř upažit pol. hřbetní, palec s ukazovákem spojen. b)—c) dva
podřepy přednožno pr. se vztykem a dvojit hmitnutí rukama hadovitým po-
hybem. d) $\frac{1}{2}$ obrat v l., oblouky dovnitř upažit (ruce v pol. hřbetní), stoj

zánožný pr.

2. a) dva drobné skoky v před (pr. l.) výdrž v upažení, b) skok pr. v před a $\frac{1}{2}$ obrat v l., zanožit pr. — výdrž. c) stoj zákročný pr. dovnitř a $\frac{1}{2}$ obrat v pr. — předpažit pr. prsty vztýčeny, zapažit l. dlaň v před. d) výdrž.

3. a) klek pr. — pr. ruka v bok, l. se opře loktem o koleno a prsty o bradu z l. strany. — b) — c) výdrž, d) vztyk — upažit — palcové prsty napjaty.

4. a) stoj výkročný pr. — zapažit zevnitř l., skrčit předpažmo dovnitř pr. — čelo v ohbi lokte — záklon. b) — c) — d) výdrž.

(Pokračování.)

Všem bratrským jednotám župy. Komise pro plebiscit na Těšinsku hodlá po zájezdu plebiscitních řečníků po Čechách pokračovati v přednáškách o Těšinsku na Moravě a obracime se na všechny bratrské jednoty župy naší, aby se této akce uvědomovací s porozuměním ujaly a umožnily uskutečnění tohoto vysoce akutního podniku.

V oblasti župy naší má být vykonáno 13 přednášek a zájezd bude uskutečněn ve dnech od 18. až do 26. května t. r. Možná, že v nejbližší době bude třeba hlasu české veřejnosti, bude třeba i protestů vůči nespravedlivosti v otázce Těšínské na nás páchané a jest na nás a naši povinností široké vrstvy rádně uvědomovati a o stávající situaci na Těšinsku rádně informovati a zájem povzbudit.

Aby tato velice důležitá akce v župě naší mohla být provedena, žádáme všechny jednoty v župě sdružené, aby obratem oznámily, kdy taková přednáška by se mohla v jednotě konati.

Ku součinnosti vyzvete veškeré spolky a korporace národní, potřebujeme podpory jak mravní, tak i hmotné při podniku tomto.

Přednášková sekce k uvědomění národnostnímu našeho slezského lidu na Těšinsku pořádá knižní akci, neboť svými poznatky došla k tomu, že prostřednictvím četby dobrých českých knih lze v Slezanovi upevniti jeho národní uvědomění a lásku k našemu jazyku.

Jest proto nutno, aby i v této otázce župa naše akci té byla nápomocna a vyzýváme jednoty v župě sdružené ku sbírkám dobrých českých knih ku zřízení lidových a školních knihoven v kraji Bezručovu.

Předsednictvo župy Komenského.

Československý červený kříž odbočka v Brně vydal pěknou, praktickou a užitečnou brožurku „O PRVNÍ POMOCI“. Kus po 1 K. Doporučujeme všem bratrským jednotám ku zakoupení pro cvičitelské sbory a pro členstvo cvičící.